

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 2012/2002/EK tanácsi rendeletnek az Egyesült Királyságnak az Unióból való, megállapodás nélküli kilépésével járó, a tagállamokra háruló súlyos pénzügyi terhek fedezése érdekében a tagállamoknak nyújtandó pénzügyi támogatás biztosítása céljából történő módosításáról

(COM(2019) 399 final – 2019/0183 (COD))

(2020/C 14/12)

Főelőadó: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsa, 2019.9.13. Európai Parlament, 2019.9.16.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 175. cikkének (3) bekezdése és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elnökségi határozat:	2019.9.24.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.9.25.
Plenáris ülés száma:	546.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	144/0/6

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a szolidaritás és a szubszidiaritás elve alapvetően fontos az Európai Unió működéséhez. Fontos ezért, hogy amennyiben az Egyesült Királyság október 31-én megállapodás nélkül hagyná el az EU-t, a tagállamok egységesek maradjanak, és együttesen nézzenek szembe azokkal a következményekkel és kihívásokkal, amelyeket ez a döntés magával hoz.

1.2. Az EGSZB megjegyzi, hogy a javaslat egy, az Egyesült Királyság megállapodás nélküli kilépése esetére rendkívüli intézkedéseket tartalmazó, az Európai Bizottság által 2019. szeptember 4-én elfogadott csomag része, mely az Európai Tanács arra irányuló felhívása nyomán került kidolgozásra, hogy tárjanak fel minden lehetőséget a meglévő finanszírozási forrásoknak a tagállamokra nehezedő esetleges pénzügyi terhek enyhítését célzó felhasználására.

1.3. Az EGSZB egyetért azzal, hogy – amennyiben egyszeri eseményről van szó, amely 2020-ig megvalósul – az Európai Unió Szolidaritási Alapját létrehozó rendeletbe illesszék be azt a megfogalmazást, hogy a „jelentős katasztrófa” kifejezés a természeti katasztrófákat, valamint azokat a helyzeteket foglalja magában, melyekben súlyos pénzügyi terhek hárulnak egy tagállamra az Egyesült Királyságnak az Unióból való, megállapodás nélküli kilépése közvetlen következményeként.

1.4. Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság vegye fontolóra egy olyan uniós eszköz létrehozását, amelynek révén a jövőben kezelni lehet az ehhez hasonló politikai helyzeteket és válságokat. Ha azonban egy ilyen eszközt vezetnének be, annak csak kivételes helyzetekre kellene szolgálnia, és az alkalmazásáról hivatalosan, esetenként kellene döntenie. Egyértelműen meg kellene határozni, hogy mely körülmények esetén lehet kompenzációt biztosítani.

1.5. Az EGSZB határozottan úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak meg kellene tennie minden szükséges lépést annak biztosítására, hogy a hatály kiterjesztése ne vezessen olyan helyzethez, amely veszélybe sodorná az Európai Unió Szolidaritási Alapjának (EUSZA) azt a képességét, hogy reagálni tudjon a természeti katasztrófákkal kapcsolatos váratlan helyzetekre.

1.6. Az EGSZB úgy véli, hogy a kitűzött 2020. április 30-i dátum eléggé késői, ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy gyorsítsa fel azt a döntéshozatali eljárást, amely pénzeszközök mobilizálását célozza abban az esetben, ha az Egyesült Királyság megállapodás nélkül lép ki az EU-ból.

1.7. Az EGSZB üdvözlöi, hogy az előlegfizetések mértékét a várható összeg 10 %-ának megfelelő jelenlegi szintről 25 %-ra növelik, de ennél többet kell tenni annak érdekében, hogy a reagálás gyors és hatékony lehessen.

1.8. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak kiemelt figyelmet kellene fordítania a kis- és középvállalkozásokra (kkv-kra), mivel potenciálisan ők vannak a legjobban kitéve a brexitből adódó nehézségeknek.

2. Általános megjegyzések

2.1. Az Európai Unió Szolidaritási Alapját 2002-ben hozták létre azzal a céllal, hogy a természeti események (például árvizek, viharok, földrengések, vulkánkitörések, erdőtüzek vagy aszályok) által okozott jelentős katasztrófák esetén támogatást nyújtson az uniós tagállamoknak és a csatlakozásra váró országoknak. Az alaphoz az érintett ország kérelmére, abban az esetben nyújtható támogatás, ha a katasztrófa mértéke alátámasztja az európai szintű beavatkozás szükségességét.

2.2. Az EGSZB egyetért azzal, hogy az EUSZA egy kézzelfogható megnyilvánulása az uniós szolidaritásnak, melynek keretében a tagállamok fenntartják az összefogást és megállapodnak abban, hogy finanszírozási többletforrásoknak az uniós költségvetésen keresztül történő rendelkezésre bocsátásával támogatják egymást.

2.3. 2019. november 1-jén az Egyesült Királyság harmadik országgá válik, hacsak 2019. október 31-ig nem ratifikálja a kilépésről rendelkező megállapodást, vagy nem kér egy harmadik hosszabbítást, amelyet az Európai Tanácsnak (50. cikk) egyhangúlag kell jóváhagynia.

2.4. Abban az esetben, ha az Egyesült Királyság megállapodás nélkül lép ki az EU-ból, a kilépés pillanatától kezdődően az Unió egyetlen elsődleges és másodlagos jogszabálya sem alkalmazandó többé rá, és nem lesz a kilépésről rendelkező megállapodásban előírtak szerinti átmeneti időszak. Ez komoly károkat okoz majd a polgárok és a vállalkozások számára, illetve a közszolgáltatások szempontjából, valamint súlyos gazdasági és pénzügyi hatással járna.

2.5. Az EGSZB úgy véli, hogy noha a megállapodás nélküli brexit csak egy egyszeri esemény lesz, zavaró hatásai komoly katasztrófához vezethetnek. Mindez nehezen megbecsülhető mértékű, de mindenképpen jelentős hatást fog gyakorolni a gazdaságra, a munkaerőpiacra és az államháztartásra, különösen rövid távon. Emellett észszerűen feltételezhető, hogy egyes ágazatokat és területeket, illetve egyes tagállamokat jobban érinthetnek majd a megállapodás nélküli kilépés következményei, mint másokat. Az EGSZB úgy véli, hogy ezeknek a hatásoknak az enyhítése érdekében indokolt volna alkalmazni a szolidaritás elvét, a szubszidiaritási elvvel együtt.

2.6. Az EGSZB ezért üdvözlöi az Európai Unió Szolidaritási Alapjának létrehozásáról szóló, 2002. november 11-i 2012/2002/EK tanácsi rendelet⁽¹⁾ módosítására irányuló javaslatot, melynek célja, hogy a rendelet hatálya kiterjedjen a közkiadások bizonyos további típusainak fedezésére is, illetve hogy oly módon szélesítse a „jelentős katasztrófa” fogalmát, hogy az ne csak a természeti katasztrófákat foglalja magában, hanem az olyan helyzeteket is, melyekben súlyos pénzügyi terhek hárulnak egy tagállamra az Egyesült Királyságnak az Unióból való, megállapodás nélküli kilépése közvetlen következményeként. Mivel ez egy egyszeri helyzet, az erre a célra rendelkezésre bocsátandó előirányzatokat a 2019. és 2020. évre rendelkezésre álló maximális összeg felében kellene korlátozni.

3. Részletes megjegyzések

3.1. Az EGSZB azóta támogatja az EUSZA gondolatát, mióta első alkalommal javaslatot tettek rá, és arra ösztönözte az Európai Bizottságot, hogy végezze el a szükséges korrekciókat annak érdekében, hogy az alap természeti katasztrófák esetén hatékonyabb támogató mechanizmust jelenthessen a tagállamok, a tagjelölt országok és a szomszédos országok számára.

3.2. Az EGSZB egyetért a rendelet hatályának kiterjesztésével, figyelmeztetve arra, hogy ez csak egyszeri esemény lehet. Azt javasolja ezért, hogy vizsgálják meg egy olyan uniós eszköz létrehozásának lehetőségét, amelynek révén a jövőben kezelni lehet az ehhez hasonló politikai helyzeteket és válságokat.

3.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak meg kellene tennie a szükséges lépéseket annak biztosítására, hogy a hatály kiterjesztése ne vezessen olyan helyzethez, amelyben az EUSZA-nak a természeti katasztrófákkal kapcsolatos váratlan helyzetekre való reagálóképessége veszélybe kerülne.

3.4. Az EGSZB tudomásul veszi, hogy a tagállamok számára (2011-es áron) 1,5 milliárd euróban, illetve a bruttó nemzeti jövedelem 0,3 %-ában van rögzítve az a kárérték-minimum, amely felett támogatást kérhetnek, hogy csak olyan ügyeket terjesszenek be, amelyek esetén az érintett tagállam nem képes a felmerült pénzügyi terhet („súlyos pénzügyi teher”) egyedül viselni.

3.5. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy készítsen egy iránymutatás-tervezetet, amely segít a tagállamoknak abban, hogy kiszámítsák a számukra a megállapodás nélküli brexit folytán felmerült súlyos pénzügyi terheket.

(¹) HLL 311., 2002.11.14., 3. o.

3.6. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy gyorsítsa fel a pénzalapok mobilizálására vonatkozó döntéshozatali eljárást. Úgy gondolja, hogy a kitűzött, 2020. április 30-i dátum túl késői.

3.7. Az EGSZB úgy véli, hogy az előlegfizetések mértékének a várható összeg 10 %-ának megfelelő jelenlegi szintről 25 %-ra való növelése lépést jelent az eljárás felgyorsítása irányába, de ennél többet kell tenni annak érdekében, hogy a reagálás gyors és hatékony legyen.

3.8. Az EGSZB kéri, hogy tegyenek lépéseket annak biztosítására, hogy az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap (EGAA) brexittel összefüggő, párhuzamosan zajló módosításából eredően ne merülhessenek fel átfedések az EUSZA-térítésekkel, mivel ez kettős finanszírozáshoz vezethet.

3.9. Az EGSZB úgy véli, hogy a megállapodás nélküli brexit gazdasági költsége különösen azokban az ágazatokban lesz magas, amelyeknek az Egyesült Királyság felé a legnagyobb a kitettsége. Ez lehet a helyzet például az Egyesült Királyság piacára szállító agrár-élelmiszeripari exportőrök, az Egyesült Királyság vizeihez való hozzáféréstől függő halászati vállalkozások, valamint az Egyesült Királyságból érkező turisták körében népszerű régiók idegenforgalmi vállalkozásai esetében. Az ilyen problémákra külön figyelmet kell fordítani, és megfelelő összegeket kell rendelkezésre bocsátani e hatások enyhítésére.

3.10. Az EGSZB úgy véli, hogy a szervezett civil társadalomnak fontos szerepet kellene játszania a megállapodás nélküli brexit által okozott hatások meghatározásában. Az Európai Bizottságnak arra kellene ösztönöznie a tagállamokat, hogy a kérelmek elkészítésekor kérjék ki a megfelelő szervezetek véleményét.

Kelt Brüsszelben, 2019. szeptember 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER